

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNALLE

ASIA HE 94/2015 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain ja työttömyysturvalain muuttamisesta

Suomen Muusikkojen Liitto ry:n lausunto

YLEISTÄ

Suomen Muusikkojen Liitto ry pyytää, että jäljempänä esitetyt näkökohdat otettaisiin huomioon asiaa käsiteltäessä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa. Liitoltamme ei ole pyydetty lausuntoa, mutta käsiteltävä asia vaikuttaa olennaisesti liiton jäsenkunnan sosiaaliturvaan. Asian valmistelun aikana meitä ei ole kuultu.

Omassa työssä työllistymisen sisällön käsitteellinen selvennys on paikallaan. Kiinnitämme valiokunnan huomiota kahteen ongelmakohtaan, jotka yhdessä johtavat siihen, että uudistuksen seurauksena monet jäsenemme jäävät ilman nykyisen lain mukaista ansiopäivärahaa, mikä asia jää mielestämme liian vähäiselle huomiolle hallituksen esityksessä.

TYÖKORVAUKSIA MAKSETAAN PALKAN SIJAAN YLEISESTI

Ensimmäinen ja yleisesti tiedostettu ongelma on se, että musiikin keikkatyömarkkinoilla työn tarjoajat pyrkivät yleisesti ja tietoisesti välttämään työsuhteita maksamalla työkorvauksia ja tarjoamalla töitä vain toimeksiantosuhteissa, vaikka kyseessä pitäisi työsopimuslain mukaan olla työsuhteessa tehty työ. Taustalla saattaa olla yleiseen tietoisuuteen kevein perustein iskostettu mielikuva luovasta työstä ja taiteilijatyöstä itsenäisenä freelance-työnä, jota ei tehdä työsuhteessa. Havaittavissa on myös työn tarjoajien tietoista sopimussuhteiden ohjailua toimeksiantosuhteisiin. Asia on ehkä havaittu hallituksen esitystä valmisteltaessa, koska hallituksen esityksessä todetaan ohimennen, että jos palkasta ei ole maksettu työttömyysvakuutusmaksuja ”työntekijän suostumuksella”, palkkaa ei lueta palkansaajan työssäoloehtoon. Tämä on kuitenkin mielestämme kyseenalainen ja kestämaton oikeudellinen konstruktio, koska kysymys palkasta tai työkorvauksesta ei ole mikään suostumuksenvarainen asia puhumattakaan siitä, että suostumuksia ei-vakuutettujen työkorvausten maksamiseen edes kysyttäisiin. Kuten tiedetään, osapuolten vallassa ei ole sopia vapaasti toimeksiantosuhteesta työsuhteen sijasta.

Työmarkkinoiden kehityspiirteet eivät tietenkään ole työttömyysturvalain syytä, mutta ongelmamalliseksi asian tekee lakiehdotuksessa oleva yrittäjän määritelmä. Sen mukaan kuvatuslaisen työkorvauksen saaja tulee ilman muuta määritellyksi yrittäjäksi, koska hän tekee ansiotyötä olematta työsuhteessa. Lakiehdotuksen hyväksyminen tällaisenaan tarkoittaisi sitä, että työnantajan valitsema sopimustyyppi määräisi hakijan statuksen entistä kohtalokkaammalla tavalla, vaikka hakijalle on vastoin hakijan omaa tahtoa ja nopeasti korjaavaa muutoksenhakukeinoja maksettu ei-tösuhteessa työkorvausta.

YRITTÄJÄSTATUKSEN TULEE PERUSTUA TODELLISIIN OLOSUHTEISIIN – TYÖSUHTEEN TUNNUSMERKEILLÄ ETUSIIJA

Tähän asti muutamat työkorvaukset normin mukaisten palkkojen seassa eivät ole riskeeranneet työsuhteisen statusta, koska YEL:n tuloaraja ei yleensä ole ylittynyt. Nyt yrittäjästatus voitaisiin lakiehdotuksen mukaan määritellä tuloarajoista riippumatta pelkän muodollisen ja ehkä satunnaisenkin toimeksiantosuhteen perusteella. Lisäksi lyhyissä keikkatyösuhteissa arvio voidaan perustaa vain työkorvauksen maksamista osoittavaan palkkatositteeseen, joka on useimmiten ainoa kirjallinen dokumentti tapahtuneesta.

Tällainen sopimussuhteen laatuun perustuva muodollinen arviointi loisi ja legitimoisi työttömyysturvan puolelle uuden lakisääteisen ”pakkoyrittäjien” luokan, joka joutuisi hakemaan oikeaa statusta raskaan ja hitaan muutoksenhakuprosessin kautta. Nykyisen ja ehdotetun lain perusteella tilanne voitaisiin korjata vain yleisessä alioikeudessa työsuhteen vahvistuskanteella tai sitten työttömyysturvalautakunnassa valituksella, mikä jäädyttää ansioturvan maksamisen mahdollisesti vuosiksi. Tällaisen sosiaaliturvaloukun rakentamista pitäisi välttää.

Lakiehdotuksen mukaan yksikin työkorvaus työsuhteessa saatujen palkkojen joukossa saattaa laukaista yrittäjästatuksen ja sen pää- tai sivutoimisuuden arvioinnin. Nykyisen ja ilmeisesti muuttumattomana säilyvän oikeustilan mukaan työttömänä työnhakijana ei voi aloittaa sivutoimista yritystoimintaa. Tästä seuraa käsityksemme mukaan, että nykyisin soviteltua päivärahaa saavat ja kiistattomasti soviteltuun päivärahaan oikeutetut keikkamuusikot tulisivat automaattisesti ja uuden lain yrittäjämääritelmästä johtuen suoraan käsitellyiksi päätoimisina yrittäjinä, mikäli jotkut työnantajat maksavat heille työkorvauksia. Näiden ihmisten on lisäksi käytännössä täysin mahdotonta osoittaa tällaisen yritystoiminnan sivutoimisuutta työllistymisellään palkkatöissä kuuden kuukauden ajan nykyisten sääntöjen mukaan. Uudistus loisi siis tilanteen, jossa hakija menettäisi ansiosidonnaisen työttömyysturvan ilman, että hakijan reaali maailmassa mikään olisi muuttunut lukuun ottamatta nyt ehdotetussa laissa olevaa yrittäjämääritelmää. Tällaisia oheisseuraamuksia ei pidä hyväksyä ilman, että asia on tuotu selvästi esiin ja sellaisenaan alistettu poliittiseen harkintaan.

JOHTOPÄÄTÖS JA YHTEENVETO

Lakiehdotusta ei tule käsityksemme mukaan hyväksyä, ellei samalla varmisteta sitä, että työttömänä työnhakijana TE-toimistossa olevalle palkansaajalle mahdollistetaan sivutoimisen yrittäjyyden aloittaminen palkansaajan status säilyttäen. Samoin tulisi varmistaa se, ettei nykyisten sääntöjen mukainen ja sivutoimiseksi katsottu yrittäjyys saisi pelkästään uudesta yrittäjän määritelmästä johtuen muuttua päätoimiseksi yrittäjyydeksi. Kolmanneksi tulisi varmistaa se, ettei palkansaajana soviteltua päivärahaa saavalle kassan jäsenelle tahdon vastaisesti maksettuja työkorvauksia oteta huomioon yrittäjästatusta arvioitaessa.

Helsingissä 26.11.2015

SUOMEN MUUSIKKOJEN LIITTO RY

Ahti Vanttinen
puheenjohtaja

Miika Tarhio
sopimuspäällikkö

Suomen Muusikkojen Liitto ry on SAK:lainen ammattijärjestö, johon on järjestäytynyt 3.300 musiikkiammattilaista. Joukossa on muusikkoja, laulajia, kapellimestareita ja mm. balettianssijoita. Liittoon kuuluu myös yrittäjinä toimivia muusikoita ja laulajia. Noin kolmannes liiton jäsenistä toimii kuukausipalkkaisissa vakinaisissa työsuhteissa klassisen musiikin sinfoniaorkestereissa ja reilu kolmannes keikkamusiikin alan lyhyissä, yhden tai usemman keikan mittaisissa määräaikaissä työsuhteissa. Niin sanotun kevyen musiikin keikat tehdään nykyisin usein erilaisten ns. laskutuspalveluja tarjoavien yritysten kautta tai sitten ohjelmatoimistojen ja levy-yhtiöiden palveluksessa vuokratyöntekijöinä. Osa keikkamuusikoista toimii itsenäisinä elinkeinonharjoittajia toiminimensä kautta yrittäjinä/ammattinharjoittajina työkorvauksen saajina että työsuhteissa palkansaajina. Alalla on viime aikoina yleistynyt valitettavasti myös tapa, jossa keikkamuusikolle maksetaan työkorvausta, vaikka tosiasiassa kyse on ollut työsuhteesta.

Muusikkojen liitolla on parikymmentä työehtospimusta musiikin esittämisen eri alueilla. Keikkatöistä on tällä hetkellä työehtospimuksia voimassa mm. studiotöissä, YLE:n tuotannoissa, yksityisissä teattereissa sekä sinfoniaorkestereiden tilapäisille muusikoille.